

Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging

OPENINGSREDE VAN DE VICE-VOORZITTER IR A. STOFFELS
OP DE 39STE NAJAARSVERGADERING VAN DE NEDERLANDSE
BOSBOUW VERENIGING GEHOUDEN TE HAARLEM
OP 18 OKTOBER 1963

Mag ik dit openingswoord beginnen met de verontschuldiging, dat onze voorzitter, dr H. van Vloten, hier niet aanwezig kan zijn. Een lichte ongesteldheid is hiervan de oorzaak. Ik zal mijn openingswoord daarom zeer kort houden.

Ook gedurende het afgelopen halfjaar heeft onze vereniging een ernstig verlies geleden door het heengaan van ons lid Raden Sewandono. De heer Sewandono heeft zeer veel voor de bosbouw gedaan, vooral voor de bosbouw in de tropen, maar later ook hier te lande. Door zijn persoonlijke eigenschappen was hij een goed vriend van allen, die met hem aan de andere zijde van de aardbol hebben mogen samenwerken, maar eveneens met anderen, die hem van zijn studiejaren of gedurende zijn verblijf in Nederland kenden, onderhield hij banden van grote vriendschap. Ik verzoek u door het inachtnemen van enkele ogenblikken stilte de nagedachtenis van onze vriend Sewandono te gedenken.

Ons lid prof. dr. J. F. Kools heeft door een langdurige ziekte zijn werkzaamheden aan de Landbouwhogeschool moeten onderbreken. Ik meen uit de naam van onze vereniging te spreken, als ik hem een spoedig herstel toewens. Het bestuur heeft uit uw naam reeds blijk gegeven van een medeleven met de heer Kools.

Op de voorjaarsvergadering mocht ik u mededelen, dat het bestuur stappen zou gaan ondernemen om tot een herziening van de statuten en het huishoudelijk reglement van de vereniging te komen. Ik kan u thans mededelen, dat hiertoe een commissie is benoemd, bestaande uit de heren van Leeuwen, Bax, de Hoogh, van Oosten Slingeland en mijzelf.

Aan de directeur van het Staatsbosbeheer ir. H. W. Schenkenberg van Mierop is met ingang van 1 november a.s. eervol ontslag verleend onder dankbetuiging voor de door hem verleende diensten. Wij hopen van harte, dat de heer van Mierop ook in de toekomst zijn grote werkkracht mede ten gunste van de bosbouw zal willen gebruiken. In de opvolging is inmiddels voorzien. Ik mag misschien volstaan met u mede te delen, dat ook de nieuwe directeur van het Staatsbosbeheer lid van uw vereniging is.

Voorts heeft ons lid, de heer S. H. Frederiks, zijn werkzaamheden bij de Stichting Het Geldersch Landschap neergelegd en is opgevolgd door ir

P. N. Ruige. Ons lid, dr J. de Hoogh, is als vertegenwoordiger van onze vereniging benoemd in het Landelijk Comité voor de Boomfeestdagen.

De heer C. Smits is, na zeer vele jaren als directeur de Hogere en Middelbare Bosbouw- en Cultuurtechnische School te Arnheim op voortreffelijke wijze te hebben geleid, als zodanig afgetreden en opgevolgd door ir. A. Bierma.

Het werk in het kader van de Europese Economische Gemeenschap gaat voort. Een richtlijn voor de handel in bosbouwzaden en -plantsoenen heeft zijn eindredactie thans gekregen en de invoering kan over enige tijd worden verwacht. Ook op het gebied van de bos- en houtstatistiek zijn weer vorderingen gemaakt. Hetzelfde geldt voor het werk van de deskundigengroep, die zich bezig houdt met het ontwerpen van een richtlijn voor het indelen en meten van rondhout. De vraag omtreksmeting of diametermeting speelt hierbij psychologisch een rol, die ver uitgaat boven de praktische betekenis.

De Europese Bosbouwcommissie van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties onlangs in Genève en Zürich bijeen. Op deze vergadering werd het voorstel besproken het volgende Wereldbosbouwcongres in Spanje te houden. Hoewel de regel is, dat een dergelijk congres eens in de vijf jaren zal worden gehouden, wordt hiervan thans afgeweken door dit congres niet in 1965 maar in het voorjaar van 1966 in Madrid te doen plaats vinden.

Met deze korte mededelingen, die beslist onvolledig zijn geweest, verklaar ik de 39ste najaarsvergadering voor geopend.

DE 39STE NAJAARSBIJEENKOMST OP 18 EN 19 OKTOBER 1963

De najaarsbijeenkomst vond plaats in de omgeving van Haarlem. Er bestonden wel bijzondere redenen voor om deze bijeenkomst van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging in het kustgebied te doen plaats vinden: de eerste van zéér onaangename aard, daar deze betreft de massale optredende sterfte van pinus-bossen in de kust-zône; de tweede het bezoeken van twee zéér fraaie recreatie-objecten in deze bos- en duingebieden, bedoeld in aansluiting op de aan het onderwerp „Bos en Recreatie” gewijde bijeenkomst van de Studiekring op 15 februari 1963.

Op vrijdagmorgen 18 oktober vormde restaurant Brinkman aan de markt te Haarlem het verzamelpunt. Daar werd de vergadering gehouden, waarbij helaas de voorzitter dr H. van Vloten wegens ziekte niet aanwezig kon zijn; de vergadering werd daarom geleid door de vice-voorzitter ir. A. Stoffels. De belangrijkste punten van de vergadering staan aan het einde van dit verslag vermeld. Onder andere vond de wisseling plaats van de penningmeester van het bestuur; daarbij werd ir. J. C. E. C. N. van Florenstein Mulder, die na een zittingsperiode van vijf jaren periodiek aftredend was, opgevolgd door ir R. Koster.

Bij het punt rondvraag richtte de inmiddels in de vergadering verschenen secretaris van het bestuur van de stichting het Nationale Park „de Kennemerduinen”, jhr F. W. A. Beelaerts van Blökland, een kort woord van welkom tot het gezelschap. Spreker wees er op, dat „de Kennemerduinen” een uniek

recreatie-object vormen in een overvolle streek. Het in 1950 met bijdragen van Rijk, provincie en de gemeenten Amsterdam en Haarlem aangekocht object biedt, ondanks het enorm grote en nog steeds groeiende aantal bezoekers, concentratie en gevarieerde recreatie-mogelijkheden, mede dank zij zekere concentraties van een groot gedeelte van het publiek. Daarbij zijn de aangelegde vijvers van zeer veel betekenis; mede hierdoor is een compromis mogelijk tussen twee enigszins tegenstrijdige statutaire doelstellingen: de recreatie en het behoud van flora en fauna.

Na afloop van de vlot verlopen vergadering werd het gezelschap om 12 uur door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Haarlem ten stadhuis ontvangen. Maakten de omgeving en de sfeer van dit prachtige oude stadhuis het op zich zelf al tot een genoegen om daar enige ogenblikken te vertoeven, dit alles werd nog in het bijzonder opgeluisterd door de gastvrije ontvangst en de betekenisvolle woorden van de burgemeester. In zijn toespraak wees de burgemeester er op, dat de ontvangst van de Koninklijke Nederlansche Bosbouw Vereniging voor de gemeente Haarlem een bijzonder genoegen was, omdat Haarlem door de historie heen altijd bijzonder bos- en boom-„minded” was geweest, getuige de nog steeds aanwezige fraaie landgoederen en boomrijke parken. De heer Stoffels — een goede oude bekende van Haarlem — dankte met een toepasselijk woord namens het gezelschap.

In restaurant „Parnassia” in „de Kennemerduinen”, met een geheel vrij zicht over zee, genoot het gezelschap de lunch, waarbij de door de rentmeester, dr E. C. M. Roderkerk opgestelde inleiding tot de middag-excursie, werd voorgelezen en toegelicht door ir. J. W. Zaayer. Daar de heer Roderkerk tot zijn spijt was verhinderd, werd ook de leiding van de excursie door de heer Zaayer waargenomen.

Het gebied, groot ongeveer 1200 ha, waarvan 150 à 200 ha bos, ontvangt op het ogenblik een overweldigend groot bezoek (500.000 bezoekers per jaar). Dat men er niettemin in slaagt om zonder verbodsborden en prikkeldraad de schade aan natuur en landschap zéér beperkt te houden, is een gevolg van speciaal toegepaste methoden. Langs experimentele weg werd nagegaan welke terreintypen het meest in trek zijn bij het grote publiek. Op grond van deze waarnemingen werd het terrein bij de ingangen zo goed mogelijk aangepast aan de recreatie-behoefden van het grootste deel der bezoekers; 80% van het jaarbezoek komt niet verder dan enkele honderden hectaren nabij de ingangen.

De voornaamste attractie-punten zijn de speelvijvers, waarvan de waterdiepte gering moet zijn. In 1954 kwam bovendien een 12 ha groot gegraven duinmeer tot stand, dat vooral voor de vogels een enorme aantrekkingskracht heeft.

Er zijn kampeerterrinen tot een totale oppervlakte van 19 ha. Een probleem daarbij vormen wel de toiletten, waarover men het volgende kon horen opmerken: „’t is een probleem — als u ’t niet doet, gebeurt het toch — als u ’t wel doet, kost ’t geld — de exploitatie is moeilijk, want ’t is te eenzaam”.

Er werd door het gebied een goed uitgestippelde rondrit gemaakt met een beperkt aantal van de eigen auto's. Op verscheidene punten werd uitgestapt. De nadruk werd gelegd op natuurschoon en recreatie en niet zo zeer op de bossen; ook al zou hierover heel wat te discussiëren zijn; niet alleen over de optredende randsterfte bij de dennenopstanden, maar ook over de pricipiële vraag of naaldhoutbossen hier al dan niet nodig, wenselijk of aantrekkelijk zijn.

Na de excursie ving het gezelschap zich zelf op bij een zeer geanimeerde borrel en een goedverzorgd diner in hotel „Iepenrove” te Bloemendaal. Als gast van de vereniging verbleef daarbij de heer W. Mensink, lid van Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland, die steeds veel belangstelling heeft voor en bemoeienis met de duinterreinen van het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (P.W.N.) heeft. Het was te meer verheugend, dat de heer Mensink aanwezig kon zijn, daar de excursie van de volgende dag genoemde terreinen zou betreffen en omdat de directeur van het P.W.N., ir S. Kramer, door een ongesteldheid was verhinderd. Helaas moest ook de rentmeester van het P.W.N., ir. W. van Winkoop, wegens veel ernstiger ziekte verstek laten gaan. De honneurs werden evenwel op voortreffelijke wijze waargenomen door de heer P. L. Duinker.

Het slot van de maaltijd bracht nog een serieus element. Door de secretaris werd een inleiding voorgelezen van ir I. D. Sepers, bosbouwconsulent van het Staatsbosbeheer in Haarlem, daar deze zelf ongesteld was. Naast deze woorden van de practicus werd van de zijde van de wetenschap, bij monde van dr A. D. Voûte, het probleem van de dennensterfte aan de kust belicht. Beide inleidingen worden hierna in het tijdschrift opgenomen. Hier zij slechts vermeld, dat het helder-zakelijke betoog van dr Voûte er toe kon leiden, dat het probleem van de dennensterfte in zijn normale proporties kon worden gezien en dat de dennenscheerder nog weer eens uitdrukkelijk in zijn juiste status werd belicht als secundaire boosdoener op bomen, die door een of andere oorzaak werden verzwakt. Een zeer geanimeerde discussie besloot de dag.

Op zaterdag 19 oktober werd, wederom begunstigd door prachtig herfstweer, het bezoek gebracht aan de waterleiding-duinen van het P.W.N. „Johanna's Hof”; het theehuis van het P.W.N. aan de Zeeweg te Bakkum was het punt van samenkomst, waar onder het genot van een kopje koffie, de heer Duinker het gezelschap welkom heette. In twee bussen werd een prachtige route door het terrein gereden. Allereerst via het hoofdpompstation en de verlaten boerderij de Brabantse Landbouw naar de Van Oldenborghweg. Vervolgens naar het terrein Wijk aan Zee voor het bezichtigen van de door droogte, zeewind, zand, zout en insecten ernstig beschadigde naaldhoutbossen over een oppervlakte van 40 ha, waarvan er reeds 10 zijn gekapt. Men komt wel onder de indruk van de ernst van deze aantasting, vooral wanneer men constateert hoe jong deze opstanden feitelijk nog zijn. Oostenrijkse den, aangelegd in 1936 op diepgespitte grond met een tot 1961 uitstekende ontwikkeling, valt nu geheel ten offer aan vermoedelijk toch te extreme klimatologische omstandigheden in deze kustzône.

Het is uiteindelijk een gelukkige omstandigheid te kunnen vaststellen, dat van het totaal P.W.N.-areaal van 5000 ha en de hierop voorkomende 1000 ha bos, slechts 200 ha bestaan uit naaldhout, overwegend Pinus-soorten. In dit terrein bevindt zich een flinke fazanten-populatie, die commercieel- en recreatief een bijzondere attractie biedt en bij voortgaande sterfte van het naaldhout toch voldoende levensmogelijkheid behoudt.

Teruggereeden door het terrein Heemskerk via de Kruisberg en de nieuwe camping, naar een loofhoutgebied onder Castricum, waarbij ieder aan de hand van de uitgereikte kaart de route goed kon volgen, werd een wandeling gemaakt door eikenbezaaiingen van 1936, terwijl ook een eveneens uit 1936 daterende en behoorlijk ontwikkelde opstand van *Picea omorika* werd getoond. Vervolgens werd het infiltratiegebied bezocht bij de zogenaamde inlaatkom, de plaats waar het water uit de 83 km lange toevoerbuis van Jut-

phaas af binnenstroomt. Er worden proeven genomen om door opslag van het water langs natuurlijke weg de smaak te verbeteren. Men denk in de toekomst aan een waterbekken van 80 ha, hetgeen voor fauna en landschap ook zeker aantrekkelijk kan zijn.

Langs de Van Oldenborghweg ging de tocht naar Egmond aan de Hoef en tenslotte via Bergen aan Zee naar „de Fransman” waar werd gewandeld door een afwisselend landschap. Daar zijn in 1953 nog jonge aanplantingen gemaakt op duinhellingen, die vooral tijdens de oorlog in ernstig verval waren gebracht. Opvallend was in deze omgeving de fragiele schoonheid van het kalkarme duin, dat zo bijzonder kwetsbaar is.

Tenslotte werd in „de Rustende Jager” te Bergen de slot-lunch genoten. In het bijzonder werd daarbij de heer Duinker dank gezegd, voor de gastvrije ontvangst en de prettige leiding van de excursie, die niet alleen werd gekenmerkt door zijn buitengewoon vakmanschap en jarenlange ervaring in deze duingebieden, maar vooral ook door de prettige sfeer die er tijdens de excursie heerste.

Uit de algemene ledenvergadering zijn de volgende feiten te vermelden:

- de notulen werden goedgekeurd;
in de nieuwe notulen-commissie werden benoemd dr D. P. R. A. Bouvy, ir A. F. ten Bruggencate en ir W. Thijsen;
- door het bestuur werd medegeedeeld, dat inmiddels een commissie was benoemd tot herziening van Statuten en Huishoudelijk Reglement, bestaande uit: ir A. Stoffels voorzitter, ir. A. A. C. van Leeuwen secretaris, mr. J. W. Bax, dr J. de Hoogh en dr J. F. van Oosten Slingeland;
- het volgende wereldbosbouwcongres zal voorjaar 1966 worden gehouden in Spanje;
- de volgende bijeenkomst van de Studiekring is vastgesteld op 21 februari 1964 te Utrecht; het onderwerp luidt; „ziekten en plagen in het Nederlandse bos”;
- het Jaarverslag over 1962, gepubliceerd in het tijdschrift van september 1963, werd goedgekeurd;
- de samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren zal op de huidige basis voortgezet voor de jaren 1964 en 1965;
- de begroting en contributie voor 1964 werden vastgesteld overeenkomstig de vermelding in het tijdschrift van september 1963;
- dr H. van Vloten, periodiek aftredend als lid van de Redactie-commissie van het tijdschrift, werd als zodanig herkozen;
- in plaats van ir A. J. Grandjean, aftredend als voorzitter van de Redactie-commissie voor publicaties, wordt tot nieuw lid gekozen ir F. de Soet, met dien verstande, dat de commissie in de nieuwe samenstelling zich nader zal beraden over de functieverdeling;
- in plaats van ir J. C. E. C. N. van Florenstein Mulder, periodiek aftredend als penningmeester van het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging, wordt gekozen ir R. Koster;
- het ligt in de bedoeling bij de 38ste voorjaarsbijeenkomst in 1964 een bezoek te brengen aan de Koninklijke Houtvesterijen te Apeldoorn.

Ir A. A. C. van Leeuwen, Secretaris.